

Список використаних інформаційних джерел

1. Швець В. Теоретико-методологічні основи формування обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання в Україні. Збірник наук.праць ЛНУ ім. І. Франка: Формування ринкової економіки в Україні. Вип. 37. Частина 2. Львів. ЛНУ ім. І. Франка, 2017. С. 246-252.
2. Гуменюк О.О. Удосконалення бухгалтерської фінансової звітності відповідно до потреб економічного аналізу. Інноваційна економіка. 2011. № 4 (18). С. 113-115.
3. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. Київ: Знання. 2011. 630 с.
4. Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. Учебник. 3-е изд. Москва: ИНФРА-М. 2011. 352 с.
5. Пуцентейло П.Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства. Сталий розвиток економіки. № 1. 2015. С. 168 – 174.
6. Діяльність суб'єктів господарювання у 2017 р. Статистичний збірник. К.: Держслужба статистики України, 2018. 139 с.
7. Статистичний щорічник України за 2017 р. Статистичний щорічник. К.: Держслужба статистики України, 2018. 541 с.

УДК 332

Потокі Г.Ф.

викладач кафедри обліку і аудиту

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, м. Берегове, Україна

ФІНАНСОВО-ПОДАТКОВА СТРАТЕГІЯ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В КОНТЕКСТІ МІКРОПІДПРИЄМСТВ ЗАКАРПАТСЬКОГО ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ

Закарпаття в межах України є особливим регіоном щодо економічного, соціального, природно-географічного та етнічного плану. Минуле життя краю (історичні особливості формування), роль економічного становища в суспільстві (периферійне значення), постійні міграційні явища та фактори, що впливали на розвиток приватного сектора (рушії підприємницького духу, наслідки агресивної координації, хаотична економічна політика) – ці чинники зумовили значний трансформаційний вплив відносно сучасного соціально-економічного розвитку Закарпаття, зокрема його підприємницького середовища. Особливо це стосується населення, яке проживає, здійснює підприємницьку діяльність та розвиває мікробізнес у прикордонному регіоні.

Проаналізовано частину підприємницької сфери в контексті Закарпаття, зокрема здійснено оцінку мікропідприємств сільської місцевості, які розташовані біля західного кордону України, тих сільськогосподарських виробників, самозайнятих осіб, які стали суб'єктами підприємницької діяльності у зв'язку із

альтернативними можливостями та/або з метою отримання додаткового способу доходу. Ці компанії характеризуються низьким рівнем структури капіталу, технології та переробки продукції, тобто показниками рентабельності. Відображено бухгалтерські, фінансові й податкові особливості дохідності даного сегменту.

Дослідження ґрунтувалося на репрезентативному опитуванні, в якому прийняло участь 1800 фермерів, підприємців та мікро-підприємців, які зайняті у туристичній сфері й мешкають переважно за 50 км від угорсько-українського кордону.

Дослідження здійснювалося методом телефонного опитування, дані якого були занесені до електронної бази за період з 04 вересня 2019 року до 20 вересня 2019 року включно.

Із генеральної сукупності 2200 респондентів (N) лише 1800 осіб вдалося залучити до опитування (N'), 24 % з яких відмовилися надавати (n*=433) або надали неякісну інформацію. Відповідно, вибіркова сукупність у опитуванні склала 1367 осіб (n).

Результати оцінювання суб'єктів підприємницької діяльності за географічною ознакою показали, що домінуючими є два райони: Виноградівський (40 %) і Березівський (34 %).

Щодо рівня освіти: значною категорією є люди з повною середньою освітою — орієнтовно 63 %, проте частка індивідів з вищою освітою (30%) переважає відповідно до загального показника (7%).

Досліджено період функціонування респондентів, протягом якого вони здійснювали свою діяльність. На рис. 1 зображено взаємозалежність кількості формальних і неформальних (наприклад первинних товаровиробників) підприємств та років їх функціонування на ринку.

Рис. 1. Розподіл кількості підприємств та років їх функціонування на ринку (n=1351)*.

* Джерело: розроблено автором

Дані рис.1 свідчать, що на момент опитування кількість респондентів, які не мали бізнесу, була дуже значною (42,2%), серед решти - найбільшим

контингентом є ті, хто побудував бізнес протягом останніх п'ятих років (34,7%). Останні – це мікропідприємці - фермери, які, швидше за все, розпочали свою діяльність завдяки інструментам соціальної підтримки (програма Еган Еде в Угорщині). Решта 23,1% - офіційно розпочали ведення бізнесу ще до отримання джерел фінансування.

Дані вибірки:

- 91 % - суб'єкти підприємницької діяльності без статусу юридичної особи (57% - ФОП або ПП, 35% - первинні виробники- фермери без створення підприємств);

- 9 % - товариства з обмеженою відповідальністю і фермерські господарства;

- дані щодо акціонерних товариств відсутні.

Тобто, враховуючи отримані дані, дослідженню на основі вищезазначених даних підлягають підприємницькі та інші характеристики лише первинних виробників, невеличких господарств, самозайнятих осіб та їх сімей. Водночас можна з впевненістю констатувати, що ці риси характерні і для загальної сукупності закарпатських підприємців.

Отже результати проведеного дослідження дають підстави для висновку, що кількість зайнятих осіб у даних формах бізнесу є низькою:

- самозайняті без працівників - 87%,

- 2-5 працівників – у 81 суб'єкта,

- 1 працівник – у 42 суб'єктів ,

- 21-50 працівників – лише у 4 суб'єктів.

Підприємці Закарпаття зазвичай неохоче або взагалі відмовлялися відповідати на питання щодо прибутковості. Більшість опитаних (56,3 %) не знала або не хотіла поділитися інформацією відносно власних доходів і витрат.

Рис.2. Розподіл доходів і витрат підприємств ($n_1=631$, $n_2=593$)*.

*Джерело: розроблено автором

На рисунку чітко спостерігається, що частка тих, хто має найнижчий рівень прибутку, значно вища як за дохідною, так і за видатковою частиною (дохід – 50,4

%, витрати – 58,5 %). На основі отриманих даних було розраховано середній показник доходу (248,2 тис. грн) й витрат (167,4 тис. грн), тобто рівень прибутковості досліджених підприємств є відносно низьким.

Причинами цього слугують: низький рівень технологічного процесу та переробки (в основному зайняті первинним сільськогосподарським виробництвом), продаж на-місці за низькими цінами, відсутність різноманіття щодо виробництва, надання послуг, комерційної діяльності.

Враховуючи вищезазначене можна стверджувати, що за станом на сьогоднішній день на Закарпатті є підприємницький сегмент, який вважає даний бізнес вторинною діяльністю, в основному це сільськогосподарські виробники, які раніше не мали власного зареєстрованого бізнесу.

На дослідженому регіоні більше тисячі підприємців подали заявки на отримання соціальної підтримки (фермери, мікропідприємства тощо), паралельно здійснюючи формалізацію власного бізнесу. Це призвело до «клінінгу» економіки Закарпаття, адже ці фермери, роздрібні товаровиробники не обізнані у сфері прийняття рішень облікового й фінансового характеру і, відповідно, не здійснюють діяльність такого рівня, для якого потрібно приймати на роботу бухгалтера-фахівця.

Більшість підприємств перебуває на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності з метою нівелювання витрат і підприємницьких ризиків. Можна прогнозувати, що ті мікропідприємства, які не будуть розвиватися у майбутньому і не досягнуть вищого рівня рентабельності й продуктивності, або ліквідуються, або повернуться у сіру зону.

Важливо, щоб відбулося зміцнення економічного сектору на дослідженому регіоні, збільшилася кількість суб'єктів підприємницької діяльності й позитивна тенденція, що пов'язана зі зростання підприємств протягом останніх років, не зупинялася. У подальшому необхідно, щоб не лише іноземна, а державна програма підтримки була створена з метою подальшого розвитку й допомоги у податковому навантаженні для малого бізнесу.

Не менш важливим є той факт, що системі освіти потрібно враховувати й реагувати на потреби підприємців для того, щоб вони самостійно могли здійснювати облікові й податкові зобов'язання, які у свою чергу підтримають самодостатній, економічно вигідний й відповідальний бізнес.